

9866

50/23.09

SG: 6156
6.11.2013

Nr. 86499/2013
din... 30.10.2013

Nr. 9951	ID.R.P.
Data 30.10.2013	

**Domnului Mihai Alexandru VOICU,
Ministru delegat pentru Relația cu Parlamentul,
GUVERNUL ROMÂNIEI,
DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA CU PARLAMENTUL**

Stimate domnule Ministru,

23.09

Urmare a adresei dumneavoastră nr.8335/DRP/2013, vă trimitem alăturat răspunsul la **interpelarea** adresată ministrului justiției de către **domnul senator Dumitru-Marcel BUJOR**.

În conformitate cu dispozițiile art. 112 din Constituția României și ale art. 158–165 din Regulamentul Senatului, vă rugăm să comunicați răspunsul nostru domnului senator.

Cu stimă,

pentru Robert Marius CAZANCIUC, ministrul justiției,

semnează

Florin Aurel MOTIU

Secretar de Stat

Nr. 86499/2013
din ...50.10.2013

**Domnului Dumitru-Marcel BUJOR,
DEPUTAT,
PARLAMENTUL ROMÂNIEI**

Stimate domnule Deputat,

Urmare a **interpelării** adresate de dumneavoastră ministrului justiției, referitoare la **necesitatea majorării numărului de posturi de psiholog din sistemul penitenciar**, vă aducem la cunoștință următoarele:

1. La nivelul mediului penitenciar, puternic patogen, riscul criminogen al deținuților constituie o presiune constantă asupra specialiștilor, precum și a sistemului penitenciar, în ansamblul său. În acest context, considerăm că devine îngrijorătoare violența infracțiunilor comise și a patologiei asociate la persoanele aflate în custodie, în contextul unei creșteri constante, situate la 1.000-1.500 de persoane/an.

O încărcătură patologică puternică a deținuților necesită resurse cu atât mai complexe din partea personalului, orientate, cu precădere, din punctul de vedere al sănătății mentale, pe diversele disfuncții de personalitate. Studiile clinice ale prof. univ. Dan Prelipceanu, șeful catedrei de psihiatrie - UMF București, arată că:

✦ 60-75% din populația penitenciară este constituită din indivizi diagnosticați/diagnosticabili cu tulburare de personalitate antisocială,
✦ comportamentul delictual, pe fondul tulburărilor de personalitate, poate fi specificat prin:

- ✓ mare polimorfism, putând include practic orice tip de infracțiune, de orice gravitate antisocială și orice complexitate delictuală,
- ✓ potențial infracțional crescut,
- ✓ tipologia infracțională diversă, cu acțiuni spontane, nedeliberate, cu agresivitate, de obicei potențată de alcool sau de alte substanțe,
- ✓ rol inductiv antisocial, prin agregare în grupuri delictogene,
- ✓ tendințele la bravare și simulare,
- ✓ potențial malign al activității antisociale, prin tendința de reiterare a infracțiunilor (riscul de recidivă este foarte ridicat).

Expertiza psihiatrică poate oferi un diagnostic psihiatric cert, în măsură a sprijini procesul de evaluare și de intervenție în domeniul sănătății mentale ce se realizează în penitenciar, însă documentul nu este anexat la *dosarul de penitenciar al deținutului*, deoarece instanța, plătind serviciile de expertiză, îl păstrează.

Obiectiv, în penitenciar, deținuții nu pot fi diagnosticați fie datorită numărului redus de medici psihiatri (4 angajați), fie a imposibilității de stabilire a unui diagnostic

nosologic de către psihologul cu drept de liberă practică în apărare, evaluare ce necesită formare adecvată în psihologie clinică.

Concret, deținuții sunt incluși în numeroase activități de reintegrare socială, dar, care, nefiind suplimentate cu aportul de specialitate adecvat din domeniul sănătății mentale, nu îl pot substitui.

2. Sistemul penitenciar colectează toate datele referitoare la fenomenele umane disfuncționale: hetero și autoagresiuni, tentative și acte de suicid și agresiunile asupra personalului. Situația centralizatoare completată anual, începând din anul 2010, constituie o bogată sursă de informații și permite comparații periodice între evenimentele negative. Este recunoscută, la nivelul populației carcerale, amplitudinea fenomenelor violenței manifestărilor hetero și autoagresive, referențial fiind suicidul ca fenomen ce a atins o creștere de 120% în anul 2012, comparativ cu anii anteriori (2010-2011)¹.

În prezent, resursa umană specializată în evaluarea și intervenția specializată este extrem de diminuată - facem referință, în principal, la psihologi (cu drept de liberă practică în psihologie clinică și consiliere psihologică) și medici specialiști (psihiatri).

Situația statistică realizată la data de 1 octombrie 2013, ne indică următoarea încadrare a specialiștilor în sănătate mentală, din unitățile penitenciare, ce poate fi evaluată ca insuficientă pentru realizarea standardelor stabilite:

- ✓ doar **4 medici specialiști psihiatri**, încadrați în Penitenciarul Craiova, și în Penitenciarele Spital Colibași, Jilava și Poarta Albă;
- ✓ în **6 unități**, nu sunt încadrați psihologi: Penitenciarele - Baia Mare, Botoșani, Miercurea-Ciuc, Pelendava, Ploiești și Penitenciarul Spital Jilava;
- ✓ în **6 unități**, este încadrat câte un singur psiholog, dar care nu desfășoară integral activitățile specifice (împuțernicit/DZU coordonator structură/detașare în alte structuri similare) sau temporar nu se află în activitate (de la câteva luni la 2 ani: ex. concediu îngrijire copil etc.), după cum urmează: Penitenciarele - Colibași, Găești, Satu Mare, Tulcea, PMT Craiova, Penitenciarul Spital Colibași (1 psiholog încadrat la Serviciul Medical);
- ✓ în **16 unități**, este încadrat un singur psiholog aflat în activitate: Penitenciarele Bistrița, Codlea, Craiova, Focșani, Mărgineni, Slobozia, Timișoara, Vaslui, PMT Bacău, PMT Tichilești, Penitenciarele Spital Poarta Albă, Rahova, Dej, Tg. Ocna și Centrele de Reeducare Buziaș și Tg Ocna;
- ✓ în **11 unități**, sunt încadrați câte doi psihologi aflați în activitate: Penitenciarele Aiud, Brăila, Deva, Galați, Gherla, Giurgiu, Iași, Oradea, Târgu Jiu, Târgșor, Turnu Severin;
- ✓ în **o singură unitate**, anume Penitenciarul Poarta Albă, sunt încadrați 3 psihologi care sunt în activitate;
- ✓ în **4 unități**, sunt încadrați câte patru psihologi care se află în activitate: Penitenciarele Arad, Jilava, Rahova și PMT Târgu Mureș.

¹ Surse ale informațiilor: studiul nr. 27314/27.02.2013: „Prevalența comportamentelor agresive în rândul persoanelor private de libertate (2010-2013)” și cercetarea nr. 32660/26.04.2013 „Aspectele psihosociale ale suicidului și dezvoltarea metodelor de prevenție în sistemul penitenciar”

În concluzie:

- ✓ în **12 unități**, asistența psihologică nu poate fi acordată, fie pentru că nu este încadrat psiholog, fie că acesta nu îndeplinește atribuțiile total (concediu creștere copil pe o perioadă de 2 ani) sau parțial (prin împuternicire conducere/detașare din alte funcții);
- ✓ din cei 76 de psihologi încadrați în funcții de execuție, doar 57 sunt în activitate, iar 19 nu îndeplinesc total sau parțial atribuțiile, la o populație penitenciară de 33.056 de deținuți (la data de 1 octombrie 2013);
- ✓ necesarul de psihologi ar fi de un specialist la 200 de deținuți, respectiv, 165 de psihologi.

Soluțiile de optimizare a domeniului de specialitate constau în: depistarea activă precoce, prin diagnostic clinic psihiatric și evaluare clinică psihologică, urmate de tratament psiho-farmacologic, intervenții specializate precoce însoțite de psihoterapie cognitiv-comportamentală. Se impune funcționarea unei echipe care să furnizeze servicii de calitate, prin suplimentarea personalului de specialitate, în fiecare penitenciar, cu câte:

- 1 medic psihiatru;
- 1 psiholog cu drept de liberă practică în psihologie clinică;
- 1 psiholog cu drept de liberă practică în consiliere.

În prezent, la numărul persoanelor aflate în custodia sistemului penitenciar, este necesar să fie încadrați 44 de psihologi clinicieni și 44 de specialiști în consiliere psihologică, a căror muncă în echipă este eficientă cu aportul medicilor psihiatri.

Progresele în intervenția psihologică sunt determinate de următoarele condiții:

- ✓ utilizarea **instrumentelor de estimare a riscului de recidivă** (scale clinice și statistice);
- ✓ **dezvoltarea motivației** constituie un criteriu esențial necesar pentru participarea deținuților și finalizarea programelor de către aceștia;
- ✓ utilizarea preponderentă a intervențiilor de tip terapeutic, centrate pe **dezvoltarea abilităților**, prin ameliorarea nevoilor specifice identificare (risc de suicid, recidivă de abuz sexual, tulburări de personalitate, joc patologic, etc.). pe modelul **risc-nevoie-responsivitate**;
- ✓ **extinderea programului de școlarizare**, ce constituie un puternic factor în reducerea recidivei;
- ✓ **continuarea programelor de diminuare a nevoilor specifice prin asistența post-penală**, cu implicarea structurilor de probațiune, contribuie la dezvoltarea unui management integrat și diminuarea recidivei;
- ✓ **implicarea unui personal cu caracteristici și abilități adecvate**.

Printre demersurile întreprinse în vederea eficientizării asistenței psihologice acordate persoanelor private de libertate, menționăm:

1. Elaborarea **Strategiei Naționale de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate 2014-2018**, document ce se află în etapa de finalizare a evaluării impactului financiar. Planificarea strategică propune o nouă reconfigurare a

colaborării interinstituționale între penitenciare, instituțiile și autoritățile publice centrale și locale, organizațiile nonguvernamentale. Astfel, foștii deținuți vor avea posibilitatea de a continua intervențiile specializate derulate în penitenciar și după liberare, prin intermediul reprezentanților societății civile, ai instituțiilor și ai autorităților publice centrale și locale.

2. La nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor, începând cu anul 2009, legislația aplicabilă în materia angajărilor de personal a suferit o serie de modificări care au adus această instituție - *ca parte componentă a sistemului de apărare, ordine publică și siguranță națională* - într-o situație extrem de dificilă în ceea ce privește ocuparea prin concurs a posturilor vacante existente sau care s-au vacantat ulterior modificărilor legislative:
 - i. Astfel, art.22 alin.(1), teza 1 din Ordonanța de Urgență nr. 34/2009 *cu privire la rectificarea bugetară pe anul 2009 și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale*, cu modificările și completările ulterioare, a prevăzut că, începând cu data intrării în vigoare a ordonanței de urgență, se suspendă ocuparea prin concurs sau examen a posturilor vacante din autoritățile și instituțiile publice prevăzute la art. 21;
 - ii. Ulterior, prin dispozițiile art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență nr. 77/2013 *pentru stabilirea unor măsuri privind asigurarea funcționalității administrației publice locale, a numărului de posturi și reducerea cheltuielilor la instituțiile și autoritățile publice din subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea Guvernului ori a ministerelor, s-a prevăzut că, începând cu data intrării în vigoare a ordonanței de urgență, se desființează posturile vacante la instituțiile și autoritățile publice* aflate în subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea Guvernului ori a ministerelor, indiferent de modul de finanțare. Prin aceeași ordonanță art. 5 alin. (1) a fost introdus și principiul de ocupare a posturilor vacante în sensul că *„începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, toate instituțiile și autoritățile publice pot ocupa prin concurs/examen posturi conform principiului: „unu la unu”, respectiv la un post ocupat devenit vacant, un post ocupat”*.

Se poate observa că actuala legislație dar și vechile dispoziții au generat impedimente în ocuparea tuturor funcțiilor vacante din cadrul sistemului penitenciar iar impactul a fost unul deosebit, în special în sectoarele de nișă care presupun specializări care nu pot fi acoperite cu ușurință, printre care și posturile de psiholog.

Administrația Națională a Penitenciarelor a inițiat demersuri pentru încadrarea unor posturi vacante prin depunerea unor proiecte de memorandum care vizau și funcții de *psiholog* (spre exemplu: **adresa 23100/15.02.2013** privind proiectul de memorandum privind ocuparea a 53 funcții unice vacante inclusiv psiholog; **adresa 61922/29.08.2012** privind finanțarea unui număr de 654 posturi vacante, inclusiv 350 posturi din sectorul reintegrare socială care cuprindeau și posturi vacante de psiholog; **adresa 53666/21.08.2012**, prin care s-a solicitat scoaterea la concurs a unui număr de 654 de posturi vacante printre care și cele de psiholog; memorandum pentru ocuparea unui număr de 35 posturi vacante din care 24 posturi vacante de psihologi, preoți și asistenți sociali, *respins* de Ministerul Finanțelor prin adresa 369310/21.11.2012).

Niciuna dintre aceste inițiative nu a fost aprobată, motivul invocat fiind *lipsa finanțării*, problemele legate de asigurarea fondurilor bugetare pentru ocuparea posturilor vacante subzistând și în prezent. **În ciuda acestei situații, Administrația Națională a Penitenciarelor și-a propus continuarea acestor demersuri.**

În aceste condiții, pentru a asigura angajarea de psihologi, este analizată posibilitatea numirii în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, de absolvenți ai *Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”* specializați și în psihologie. Menționăm că, în acest scop, cifra de școlarizare pentru admiterea în anul universitar 2013/2014 a crescut la 15 locuri.

Intenția Administrației Naționale a Penitenciarelor este ca această modalitate de ocupare a posturilor vacante de *psiholog* să fie păstrată și pentru anul 2014 când la *Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”* vor fi 11 absolvenți, respectiv pentru anul 2015 când urmează încheie studiile un număr de 9 absolvenți.

pentru Robert Marius CAZANCIUC, ministrul justiției, semnează

Florin Aurel MOȚIU,

Secretar de Stat

